

Meertaligheid en Taalcontact

2-6 november 2009

Jacomine Nortier

Brno

Donderdag:

- Pidgins
- Creolen
- 'Mixed languages' → dat doen we morgen
- Jongerentalen

Voornamelijk onderzoek in Caribisch gebied

- Slavernij
- West-Afrika → Caribisch gebied
- Geen gemeenschappelijke taal
- Pidgins: in contactsituatie, met beperkte functies
- Vooral lexicon, weinig syntactische verbanden
- Pidgins werden moedertaal van nieuw geboren kinderen: creolen/creooltalen

Voorbeelden van creooltalen (plaats + belangrijkste lexifier):

- ❑ Sranan (Suriname, Engels)
- ❑ Papiamentu (Antillen, Spaans-Portugees)
- ❑ Jamaican Creole (Jamaica, Engels)
- ❑ Haitian Creole (Haiti, Frans)
- ❑ Berbice Dutch (Brits Guyana, Nederlands – uitgestorven)
- ❑ Negerhollands (Maagdeneilanden, Nederlands – uitgestorven)
- ❑ Kaapverdiaans Creool (Kaapverdise eilanden, Portugees)
- ❑ Tok Pisin (Nieuw Guinea, Engels)

Teri ini Sranantongo

- Wan
- Tu
- Dri
- Fo
- Feyfy
- Siksi
- Seybi
- Ayti
- Neygi
- Tin
- Erfu
- Twarfu
- Tinadri
- Tinafo
- Tutenti
- Tutenti na wan / tutenti nanga wan
- Tutenti na tu/ tutenti nanga tu
- Dritenti
- Fotenti
- Feyfitenti
- Siksitenti
- Aytitenti
- Neygitenti
- Wan ondro / wan hondro
- Wan ondro feyfitenti na dri
- Tu ondro
- Wan dusun
- Wan milyon

Yu sabi den wortu disi?

- Aygrasi
- Diniman
- Freygron
- Koniman
- Konmakandra
- Konmakandradey
- Negosiman
- Nyankarta
- Nyansani
- Ondrowatrapasi
- Bril
- Kelner
- Viegveld
- Intellectueel
- Vergadering
- Conferentie
- Business man
- Spijskaart
- Bestek
- Tunnel onder water (aquaduct)

TMA systeem in Saramaccans

Mi nján di fisi

Mi bi nján di fisi

Mi o nján di fisi

Mi ta nján di fisi

Mi bi ta nján di fisi

Mi o ta njan di fisi

Etc.

Ik at de vis

Ik had de vis gegeten

Ik zal/zou de vis eten

Ik ben de vis aan het eten

Ik was de vis aan het eten

Ik zal de vis gaan eten

Een stukje Negerhollands ter illustratie:

- A: Morruk, cabé, huso ju be die frufriu?
B: Dank, mi be fraj.
- A: Huso ju slaap dunko? Ju ka drum enista fraj?
- B: Mi no ha slaap fraj, mi ha ha pin na min tan, ma die fru die be mussie better, dank God.
- A: Ju aht to fo loop na die doctor fo trek die tan na bitte.
- B: Mi addu wak bitzji meer, fo kik as die tan sal pin mi weeran, dan mi sal loop fo trek die.
- Goeiemorgen, kameraad, hoe gaat `t vanochtend?
Dank je, met mij gaat het goed
- Hoe heb je vannacht geslapen?
Heb je wat moois gedroomd?
- Ik heb niet goed geslapen, ik heb kiespijn gehad, maar vanochtend is `t, Goddank, veel beter
- Je zou naar de dokter moeten gaan om de kies te laten trekken
- Ik wacht liever nog een beetje om te zien of de kies weer pijn gaat doen; dan zal ik hem laten trekken.

-
- Lexicon: uit de talen van de overheersers (Spaans, Portugees, Frans, Nederlands, Engels)
 - Grammatica: herkomst niet duidelijk. Invloed uit West-Afrikaanse talen
 - Veel overeenkomsten, o.a.:
 - canonieke SVO volgorde
 - voorkeur voor CVCV
 - subj pron = obj pronomen (Sranan: ik/mij = mi; hij/hem = im)
 - Seriële werkwoorden
 - Nauwelijks of geen gebonden morfemen

‘Straattaal’, top 10 Amsterdam (1999):

- Doekoe
- Loesoe
- Chickie
- Osso
- Afoe
- Faya
- Fittie
- Kill
- Fatoe
- Scotten

Straattaal

- Vanaf laatste helft jaren negentig
- René Appel: straattaal → lexicon
- Utrecht: Murks → accent (uitspraak)
- Met Margreet Dorleijn: interviews → MFD (Moroccan Flavoured Dutch)
- Rest voor vandaag: uitspraak (syntaxis:...)

Accenten

Voorbeeld Murks:

-
- 1e generatie: T2 leren na kritische periode
 - 2e generatie T1 en T2 in plm zelfde periode
 - Gevolgen: 2e generatie beter in Ndls
 - Toch een accent in het Nederlands? Soms meer een identiteitskwestie dan onvolledige verwerving
 - NB geldt niet voor iedereen!

Nederlands door 1e generatie Marokkaanse vrouw:

Kenmerken (o.a.): [g] [z], problemen met
lange klinkers.

2e generatie Marokkaanse spreekster:

Lijkt op 1e generatie spreekster, maar: geen problemen met klinkers. Schwa's worden ingeslikt. [g] en [z] ook (weer) geprononceerd.

Marokkaans accent?

- Niet alleen Marokkanen
- Ook: Turken, Grieken, Afghanen, Nederlanders (etc.)
- Voorbeeld: 1e en 2e generatie Turken

Nederlands door 1e generatie Turkse man:

Kenmerken? Lengte en kwaliteit van
klinkers; [r] en [k]

Tweede generatie Turkse spreker:

- Min of meer zelfde als 1e generatie, maar Nederlands 'met meer gemak':

En wat zou dit zijn?

□ En dit?

Kenmerken:

- (Niet allemaal)
- Voornamelijk als Marokkaanse generatiegenoten, namelijk met scherpe [z], [s], [g], tongpunt r en ingeslikte stomme e
- Specifieke omstandigheden

-
- Accent als “act of identity”
 - Markering van identiteit/ethniciteit
 - Uitdrukken van bij een groep te horen

In welke omstandigheden en met wie?

- Stoer doen
- Ali B op 5 mei tegen zijn publiek
- Als er een allochtoon accent nodig is (Schnitzelparadijs)
- Informele contacten
- Marokkanen als voorbeeldgroep voor andere allochtone groepen; fragment uit een gesprek:

Allochtone identiteit. Citaten:

M = Marokkaans; N = Nederlands; A – Afghaans; T= Turks

M: Het is algemeen bekend dat Marokkanen een beetje leuk, ja, een beetje leuk accent hebben.

N: Is dat omdat er meer Marokkanen zijn dan Turken?

A: Nee

N: Is dat zo? In Utrecht misschien wel

T: Nee volgens mij niet, er zijn meer Turken!

N: Maken ze meer lawaai? Offe

T: Ja, Marokkanen zijn meer aanwezig

M: Nee maar 't accent valt gewoon heel erg op. Ik gga naar šgool, ik denk van hallo! Dat merk je gewoon heel sterk

Sociaal-politieke oorzaken

- Marokkanen 'hebben het gedaan'
- Treden op de voorgrond, oa omdat ze vaak Nederlands praten (vaker dan Turken dat doen)
- Hebben sterk covert prestige

Marokkanen en Marokkaans: aantrekkelijk want stoer:

- Marokkanen zijn zichtbaarder in de samenleving:
- Media
- Belang van muziekcultuur: Ali B, Yes-R, THC, DHC

-
- Met MFD wordt gespeeld! Het kan worden ingezet om een gewenst effect te bereiken. Zowel door Marokkanen als Nederlanders en Turken (etc). Zie volgend citaat:

Dominantie van Marokkaans accent!

Dit hebben we NIET verzonnen! Reacties op publikatie in Onze Taal:

www.geenstijl.nl

www.fok.nl

www.maroc.nl

Reacties op geenstijl.nl:

- Tss tfoe. Wallah, wat nou marokkaansch akcent?
- Ik consteerde dit irritante verschijnsel al een jaar geleden. Zo dacht ik enige tijd dat het manspersoon zich noemde 'lange frans' een marokkaan was. Het accent in Amsterdam west heeft de Marokaanse fouten in de uitspraak van het ABN overgenomen. Inclusief noord-Afrikaanse hoge uithalen bij vermeend onrecht
- Zat laatst in de tram, dacht ik dat er twee mocro's achter me zaten. Bij het uitstappen keek ik nog even achterom, waren het gewoon twee Nederlandse tieners!
- Om de taalverloedering tegen te gaan, zou je ervoor kunnen pleiten dat Brinkhorst een Singeltje opneemt.
- Ach, onder tieners is het vast hip en rebels, maar zodra de slimmeren moeten gaan solliciteren naar die management trainee baantjes bij de grote banken en multinationals, dan gaat dat wel over.
En de rest die het blijft spreken tot ver na hun tienertijd? Die worden vanzelf management trainee bij MacDonalDs.
- Tfoeooooo wollah jij weet zelf swa , ja toggggg marokkaanse accente weet je veel beter dan die nederlandse ja tog

Reacties op fok.nl:

- ik herken het. Ik spreek zelf ook soms met dat accentje
- Het ergste vind ik nog dat de nederlandse jeugd dat zelfde accent overneemd,
- Niet alleen in de randstad maar ook hier in Leeuwarden hoor je vaak autochtone jongens met Marokkaans accent praten
- Boeiend wat voor accent iemand heeft, ik gebruik zelf soms ook een Marokkaans accent, omdat 't zoals ook in het bericht staat een leuk accent is..
- Maar dit bericht klopt wel. Ik woon vlak bij titus college in Velp en daar staan altijd van die gasten onder onze flat en ik zou zweren dat het buitenlanders zijn qua praten, maar ze zien eruit als Nederlanders.
- nee westlands klinkt lekker zo nu eerst een bakkie pleur en dan weer gaan race naar de tuin
- Nederlandse taal klinkt gewoon niet, dat marokaans accent zorgt ervoor dat het 'rap-achtig' wordt net als in the Bronx NY
- Ik gebruik het alleen af en toe voor de grap ofzo
- Ik betrap mezelf er af en toe ook op, maar dat komt gewoon omdat ik veel buitenlandse vrienden heb.
- Het valt me, nu ik het zo lees, inderdaad op dat jonge allochtonen vaak met een marokkaanse tongval praten terwijl ze hier vaak geboren en getogen zijn
- Accent is voor een taal, wat zout voor het eten is.
- Mensen die een accent niet kunnen appreciëren zijn zoutloze mensen, zonder smaak en geen karakter.

Verandert het Nederlands hierdoor?

- Voorlopig niet te zeggen; misschien wel heel vluchtig. Vergelijk met Surinaams 10 à 15 jaar geleden.
- Situaties en groepen te specifiek
- Bewuste keuze: wie op taalgebruik let praat niet zo

Salaheddine

- <http://www.youtube.com/watch?v=IpPb4Uj3v5c> \ Vanaf 3.25 min en vanaf 5.28 min

Salaheddine:

- Ontwikkeling van 'tussentaal' onder Marokkanen in in Rotterdam
- Linguistic features: insertie van grammaticale elementen uit Marokkaanse talen in Nederlands; nauwelijks inhoudswoorden ('te makkelijk'): lidwoorden, pronomina.
- Amsterdam: Amsterdams accent in MFD: Utrecht en Rotterdam: niet.

Uit een interview met Salaheddine:

(...) want hoe wij dan met elkaar op straat spreken, dat is natuurlijk niet hoe ik hier met jullie spreek. Maar die taal ken ik dus ook. Dat is het slechte Nederlands (...) maar 't is in principe dan- lidwoorden die gebruik je dan expres verkeerd dus die huis zeg ik dan. Terwijl ik weet ik bedoel ik weet heus wel dat het dat huis is maar 't staat zo dom als ik dat op straat zeg, als ik zeg dat huis. 't Is gewoon die huis. Maar als ik met jullie spreek dan wordt 't gewoon dat huis. 't Staat heel dom als ik op straat gewoon eh goed Nederlands spreek dat staat gewoon dom. Maar 't is niet zo dat ik 't wel kan maar 't is gewoon in principe eh een ander taaltje. Ja en ze hebben gewoon besloten om de lidwoorden anders te gebruiken. 't Klinkt ook niet raar, als iemand dat tegen mij zegt, ja dat klinkt gewoon goed in mij oren, terwijl ik wel weet dat 't grammaticaal niet klopt dus –

Zwarte piet!!

Jaren zestig:

Nog één dag!!